

EINDE RANDSTAD?

Het symposium *Randstad Super-regio!...maar de rest van Nederland dan?*, dat op 18 mei werd georganiseerd door de vakgroep Ruimtelijke Economie van de VU Amsterdam, heeft zijn titel niet waar kunnen maken. Dagvoorzitter prof. Rietveld poneerde de stelling dat het begrip Randstad een mythe is. Hij gaf aan dat alleen al de geografische afbakening van het gebied veel problemen oplevert. Prof. Van Engelsdorp-Gastelaars doorspekte zijn conclusies met vooroordelen waarin het 'grachtengordel-gehalte' hoog scoorde. Hij hamerde door op het in cultureel opzicht onoverbrugbare verschil tussen Amsterdam en de andere grote steden. Dit alleen al is voldoende reden de term Randstad niet meer te bezigen. Dr. B. de Pater stelde het Randstadconcept in breder perspectief. Het schaalniveau doet wel degelijk terzake, maar vanuit Europees perspectief zijn de verschillen in heel Nederland niet zo groot. De grootste verschillen uiteten zich op micro-niveau, tussen stadsdelen. De meeste sprekers waren het erover eens dat niet meer 'sec' over de Randstad gesproken kan worden, maar dat het economisch kerngebied zich sterk uitbreidt richting Zuidelijke stedenrij (Brabantse steden/Arnhem-Nijmegen). Het symposium kan worden samengevat als 'Randstad 1993, het einde van een 45 jaar oud planningsprincipe'.

GENDERSTUDIES

Het eerste interdisciplinaire *Landelijke Congres Vrouwen/Gender-*

studies vindt plaats op 28 en 29 oktober 1993 in het hoofgebouw van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Hier presenteren en bespreken onderzoekers de resultaten van hun onderzoek en wordt de balans opgemaakt: wat heeft twintig jaar vrouwenstudies opgeleverd, wat zijn de lacunes en wat is de toekomst van vrouwen/genderstudies in Nederland. Naast de paperpresentaties binnen de drie thema's 'generaties en overdracht', 'macht en marginaliteit' en 'materie en constructie', is er een plenair programma. Dit omvat lezingen, inleidingen, een prijsuitreiking en een forumdiscussie over de 'Pretenties en potenties van vrouwenstudies'.

Aanmelding en informatie: SISWO/Instituut voor Maatschappijwetenschappen, Plantage Muidergracht 4, 1018 TV Amsterdam, tel. 020-5270600 (K. Corver, D. van der Heiden).

HELSINKI

Van 26 september tot en met 2 oktober wordt in Helsinki het tachtigste *World Congress* van de International Federation for Housing and Planning (IFHP) gehouden. Met de steeds verder gaande urbanisering wordt het steeds moeilijker doel, vorm en beheer van de toekomstige stad te bepalen. Op het congres, dat als thema 'Cities for tomorrow, directions for change' heeft, geeft een aantal sprekers waaronder Manuel Castells en David Harvey een visie over de mogelijkheden de stad een solide basis voor de toekomst te geven. Daarnaast wordt een breed scala aan workshops en

Maupoleum wordt ingrijpend verbouwd. Foto: Ed Slotboom

excursies aangeboden.

Meer informatie bij het secretariaat van de IFHP, Wassenaarseweg 43, 2596 CG Den Haag, tel. 070-3244557.

MAUPOLEUM

Het college van de gemeente Amsterdam heeft ingestemd met het plan van architect Teun Koolhaas om het Maupoleum aan de Jodenbreestraat ingrijpend te verbouwen. Het plan bestaat uit de sloop van een gedeelte van het Maupoleum tussen de Nieuwe Uilenburgerstraat en de Sint Antoniesluis. Om het gebouw meer passend te maken in het stadsbeeld, komt er een 'knip' bij de Nieuwe Uilenburgerstraat. Hierdoor verdwijnt de onderdoorgang en ontstaat een normale straathoek. De voorgevel van het nieuwe Maupoleum wordt 7,5 meter naar voren verlegd, de achtergevel wordt doorgetrokken tot aan de Uilenburgergracht. Het vernieuwde Maupoleum zal ondermeer onderdak bieden aan de Theaterschool van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (AHK), Albert Heijn (winkelruimte) en de gemeente Amsterdam (gemeenschappelijke diensten). Eind 1993 wordt begonnen met de gedeeltelijke sloop, in 1996 zal de AHK de nieuwe panden in gebruik nemen.

TELEWERKEN

Van de ambtenaren van de ministeries van V&W en RWS is bijna 30% bereid gemiddeld één dag per week op een andere vestiging te gaan 'telewerken'. Dat blijkt uit het onderzoek *Telewerk, een nieuw vervoermiddel?*, dat door Alex van der Woerd in opdracht van het ministerie van V&W is uitgevoerd. De meeste initiatie-

ven tot telewerken zijn gericht op thuiswerk. Onderzoek naar de vorm waarbij een werknemer telewerkt vanuit een wat betreft reisafstand gunstiger gelegen nevenvestiging van het eigen bedrijf, bleef tot dusver onderbelicht. Het onderzoek toont aan dat ook deze vorm van telewerken kan bijdragen aan de reductie van het woon-werkverkeer.

NETWERKEN (1)

De arbeidsparticipatie van mannen in de grote steden blijft achter door verlies aan arbeidsplaatsen in de stedelijke industrie en doordat mannen met een goede arbeidsmarktpositie naar buiten trekken. Onvoldoende groei van de lokale werkgelegenheid en de reisafstand naar werk in de grote steden speelt vrouwen in de groeikernen parten. Dit zijn enkele conclusies uit het rapport *Spreiding van de beroepsbevolking in de Randstad anno 1990*, uitgevoerd door Oedzge Atzema en Edwin Ram. De samenstellers doen een beroep op overheid en sociale partners om sterke ruimtelijke segregatie van de beroepsbevolking ('Amerikaanse toestanden') te voorkomen. Daarbij dient een lokale aanpak voorop te staan. **Te bestellen bij Stedelijke Netwerken, Postbus 80115, 3508 TC Utrecht, fax 030-523699; Werkstukken nr. 46, ISBN 90-5405-033-0, prijs f25,-**

STEDELIJKE NETWERKEN (2)

De theorieën over de ontwikkeling van de stedelijke structuur en de ontwikkelingen op de woningmarkt lopen achter de werkelijkheid aan. Dat is de conclusie van de studie *Stad en woningmarkt in een veranderende samenleving*;

80e IFHP-congres in Helsinki. Bron: IFHP.

ationale en internationale trends, die werd uitgevoerd door P.J. Boelhout, R.B. Jobse en S. Musterd. De problemen die zich in de steden van de toekomst zullen voordoen zijn nog niet helder geformuleerd, en over de effecten van de verschuiving naar private partijen op de woningmarkt is nog weinig bekend. Doel van deze trendstudie is het aangeven van de onderzoeksthema's die in de komende jaren een centrale positie gaan innemen.

ISBN 90-5405-032-2, prijs f25,-

STEDELIJKE NETWERKEN (+)

Bovengenoemde onderzoeken zijn twee van de laatste die in het kader van het onderzoeksprogramma Stedelijke Netwerken zijn uitgevoerd. Van alle onderzoeken uit dit programma is onder redactie van R.A. Bruel en S. Musterd het overzicht Stedelijke Netwerken: onderzoek 1986-1993 uitgegeven. Het merendeel van de onderzoeken werd uitgevoerd in een samenwerkingsverband tussen de Universiteiten van Amsterdam, Delft en Utrecht. Stedelijke Netwerken is afgelopen, maar de samenwerking krijgt een vervolg in de nieuwe interuniversitaire onderzoeksschool NETHUR.

'Stedelijke netwerken: 1986-1993', ISBN 90-5405-035-7.

AMSTERDAM IN TOCHTEN

In het door sociaal-geograaf Paul Burm geschreven *100 kilometer Amsterdam* voeren zes tochten van elk 3,5-4,5 uur langs de (veranderde) functies van ruim tweehonderd locaties in de stad. Drie wandeltochten bestrijken de binnenstad en de negentiende-eeuwse gordel, drie fietstochten voeren langs minder centraal gelegen stadsdelen: Amsterdam-Noord (in combinatie met het Oostelijk Havengebied en het gebied tussen de Westelijke Eilanden en Station Sloterdijk), en Duivendrecht, Zuidoost en Abcoude. De routes

worden voorafgegaan door een korte schets van de ontwikkeling van de stad. Aan bod komt hoe concentraties van bedrijven uit eenzelfde sector optraden, en hoe de locaties daarvan soms weer veranderden. Boeiend beschreven is hoe het financieel-economische bedrijfsleven ontstond toen kooplieden hun waar niet langer hoefden te versjouwen, maar de eigendomsrechten ervan op de beurs te koop aanboden. Hoewel architectuur aan de orde komt, blijft de invalshoek het grondgebruik. Het boekje bevat duidelijke kaartjes en een literatuurlijst.

100 kilometer Amsterdam, Uitgeverij Amsterdam University Press, 182 pp.; ISBN 90-5356-027-0, verkrijgbaar in de boekhandel, prijs f28,-.

PODIUMKUNSTEN

Onlangs is het proefschrift *De weg naar de podia; ruimtelijke aspecten van het bezoek aan podiumkunsten in Nederland* (Nederlandse Geografische Studies 158) van René Verhoef verschenen, dat zich richt op de geografische en sociale samenstelling van het podiumkunstenpubliek. De auteur acht het nuttig om te kijken naar relaties tussen de vragen over menselijk gedrag die gesteld worden in de sociologie, in vergelijking tot de sociale geografie.

Geconcludeerd wordt dat afstand tussen de podia en de potentiële bezoekers een aanzienlijk negatief effect heeft op podiumbezoek, en van betekenis blijft als rekening wordt gehouden met de verschillen in de bevolkingssamenstelling. Voor de meer conventionele voorstellingen op de grote podia geldt echter dat deze het publiek van verder trekken dan onconventionele voorstellingen op de kleine podia.

Te bestellen bij NGS, Postbus 80123, 3508 TC Utrecht; ISBN 90-6809-168-9, prijs f 35,- (incl. porto).

IJ-oeveren: huizen in plaats van kantoren. Foto: Ed Slotboom

IJ-OEVERS

Met het afhaken van de ING-beleggingsgroep begin dit jaar, viel de Amsterdamse Waterfront Financieringsmaatschappij (AWF) uit elkaar. De kans dat aan het IJ grote kantoren komen, is daardoor weliswaar tot vrijwel nul gereduceerd (zij gaan naar Amsterdam-Zuid), maar de belangstelling voor het bouwen van huizen aan het IJ groeit. Bijna dagelijks staan investeerders, waaronder woningbouwverenigingen, aan de deur met de vraag wanneer ze op de IJ-oeveren mogen bouwen. De IJ-oeveren worden dus wel verder ontwikkeld (met de bouw van de Piet Heintunnel die het centrum verbindt met de oostelijke ringweg is reeds begonnen), maar door de vele kleinere investeerders zal een groot aantal 'eilandjes' van ontwikkeling ontstaan.

VOORBEELD-PLANNEN

Nu de selectie van de Voorbeeldplannen is afgesloten, start een nieuwe fase in het project Voorbeeldplannen Vierde Nota 1989-1995. Het accent is verschoven van selectie en uitvoering naar oplevering en uitvoering. Belangrijke vraag is of de Voorbeeldplannen vernieuwend werken op de ruimtelijke kwaliteit van de dagelijkse leefomgeving en grensverleggend op de besluitvorming. Over het thema naoorlogse woonwijken is onlangs het rapport *Ideeen voor naoorlogse wijken: evaluatie Voorbeeldplannen Vierde Nota* van Frank Wassenberg /Onderzoeksinstituut OTB verschenen. Een van de conclusies uit het onderzoek is dat de neergaande spiraal van verval waarvan in sommige naoorlogse woonwijken sprake is, kan worden doorbroken als de problemen door gemeenten, woningcorporaties en bewonersorganisaties gezamenlijk worden aangepakt. Dit leidt tot meer op maat gesneden oplossin-

gen voor wijk en bewoners.

Het rapport is verkrijgbaar bij de Delftse Universitaire Pers, Stevinweg 1, 2629 JA Delft, tel. 015-783254.

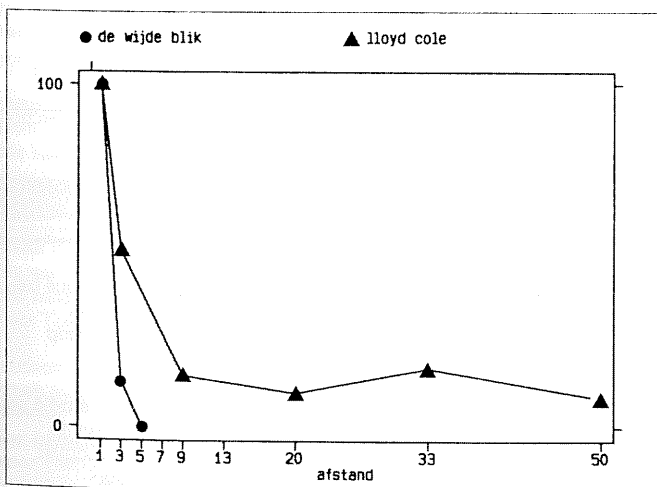
JOURNALS

Carfax Publishing Company geeft een aantal Engelstalige wetenschappelijke tijdschriften uit die (hoewel misschien wat prijzig voor een persoonlijk abonnement) zowel voor geografen als planologen zeer de moeite waard zijn: *Regional Studies* (£55.00 per jaar, 8 nummers); *Urban Studies* (£50.00 per jaar, 10 nummers); *Journal of Environmental Planning and Management* (£38.00 per jaar, 3 nummers); *European Planning Studies* (£44.00 per jaar, 4 nummers) en -nieuw in 1994 *Gender, Place and Culture: A Journal of Feminist Geography* (£26.00 per jaar, 2 nummers).

Abonnementen en/of proefnummers bij: Carfax Publishing Company, PO Box 25, Abingdon, Oxfordshire OX14 3UE, UK.

COMMUNICATIE

Voor het slagen van stedelijke vernieuwingsprojecten is de communicatie tussen de betrokken partijen zeer belangrijk. Uit het rapport *De toren van Babel, communicatie bij stedelijke vernieuwing*, in opdracht van de RPD gemaakt door De Lijn en Jan Rutten Communicatie en Advies, blijkt dat de meeste projecten te veel gericht zijn op 'city-marketing': het interesseren van potentiële investeerders. Volgens de onderzoekers (P. Roelofs, J. Rutten en J. van der Veer) komen andere essentiële doelgroepen, zoals plaatselijke bevolking en belangengroepen van winkeliers, te weinig aan bod. Een van belangrijkste doelen van het onderzoek is het formuleren van een analysemodel, dat tevens een kader biedt voor een praktijkhandleiding bij stedelijke vernieuwing.

Publiek van een popconcert komt van verder weg dan dat van een voorstelling. Bron: NGS.